

Spis treści

Przedmowa	11
------------------------	----

Część pierwsza

ISTOTA NARODOWEJ TOŻSAMOŚCI

BRATERSTWO I WOLNOŚĆ	13
-----------------------------------	----

WSTĘP	15
--------------------	----

1. Płaszczyzny zderzenia	15
--------------------------------	----

CO TO JEST OJCZYŻNA?	21
-----------------------------------	----

1. Pojęcie „ojczyzna”	23
-----------------------------	----

2. Ojcowizna	26
--------------------	----

3. Moja ojczyzna	28
------------------------	----

4. Wspólnota	31
--------------------	----

CZŁOWIEK I JEGO NARÓD	35
------------------------------------	----

1. Składniki tożsamości	36
-------------------------------	----

2. Chrześcijaństwo i wartości uniwersalne	40
---	----

3. Przekaz aksjologiczno-historyczny a przekaz genetyczny	44
--	----

PONAD RODEM I RODZINĄ	52
------------------------------------	----

1. Legenda i historia	53
-----------------------------	----

2. Istota tolerancji	56
----------------------------	----

3. Państwo	62
------------------	----

4. Równia pochyła	66
-------------------------	----

SPOIWO HISTORII	69
1. Kultura	69
2. Pamięć wartości	72
3. Wolność a pamięć	75
4. Wybory wartości	78
5. Instynkt trwania	83
6. Głos sumienia	85

WSPÓLNE POWINNOŚCI	91
1. Gdy upadało państwo	93
2. Prestiż kobiety	95
3. Bogurodzica i ojczyzna	99
4. Rodzina i ojczyzna	101

FENOMEN POLSKIEJ INTELIGENCJI	105
1. Warstwy społeczne	106
2. Inteligencja	109
3. Pracownicy umysłowi	114
4. Genealogia polskiej inteligencji	118
5. Narody bez państwa	121
6. Stosunek do wolności	125

Część druga

ISTOTA TOTALITARYZMU

UPRZEDMIOTOWIENIE CZŁOWIEKA	129
-----------------------------------	-----

OSACZENIE OJCZYZNY	131
1. Prawda historyczna	134
2. Europa wolna i Europa zniewolona	139
3. Ludzie i ziemia	142
4. Własność prywatna i gospodarka	149
5. Zagłada elit	154

6. Destrukcja społeczeństwa	162
7. Okaleczenie człowieka	165
8. Zbrodniczy eksperyment	168
9. Siła więzi społecznych	171

Z DRUGIEJ STRONY LUSTRA	173
1. Dojrzałość do samorządności	174
2. Prawem, orężem i pługiem. Postawy obywatelskie lat 1945–1955	176
3. Biała plama. Dlaczego?	182
4. Desant wschodni	184
5. Lustracja a etos zawodowy	189
6. Długie macki	194

PAŃSTWO I JEGO STOLICA	201
1. Dawniej bywało inaczej	202
2. Egzekucja Warszawy	206
3. Kim są mieszkańcy współczesnej Warszawy?	212
4. Struktura społeczna	215
5. Zawłaszczanie państwa	219

Część trzecia

HOMO POLONICUS

POLACY WOBEC TOTALITARYZMÓW	225
-----------------------------------	-----

W PUŁAPCE ŚWIATOWEGO

TOTALITARYZMU	227
1. Rok 1989	228
2. Zmiany rozwarstwienia społecznego	229
3. Fasady demokracji	235

ROLA TOTALITARNEJ UTOPII	240
1. Etapy i odmiany totalitaryzmu.....	240
2. Polska w świecie.....	247
WYJŚCIE Z KRAINY ŚLEPYCH.....	256
1. O Polakach.....	257
2. Degrengolada.....	258
3. Wzory awansu a style życia.....	263
4. Krążenie elit.....	266
5. Z tarczą	270
ŁUDZIE SUMIENIA – REDUTA TOŻSAMOŚCI ...	275
1. Narodowe sumienie	275
2. Postawa racjonalna a perspektywy czasu	278
3. Powiązanie zdarzeń.....	282
4. Cena doświadczeń	286
5. Wóz Drzymały	290
Posłowie	293

Przedmowa

Zdecydowałam się na opublikowanie książki, która nie jest dokończona. Teksty pisane z przerwami przez ponad 5 lat są niejednolite. Zamierzałam kontynuować obserwacje i rozważania nad problematyką wartości¹. Zamierzałam też dokonać podsumowania tych rozważań i określić rolę systemu i hierarchii wartości w tworzeniu się narodowej tożsamości Polaków. Z racji wieku i związanych z wiekiem ograniczeń nie zdołam ogarnąć obserwacją i podsumować ważnych, a toczących się szybko zdarzeń, stanowiących przedmiot moich refleksji.

O rezygnacji z dalszej pracy nad książką przesądziły definitywnie dramatyczne wydarzenia 10 kwietnia 2010 roku. Być może stanowią one w narodowej świadomości taką cezurę, która zmusi współczesne pokolenie do nowych przemyśleń i decyzji. Wyobrażnia uruchamia szeroki kontekst skojarzeń historycznych i aksjologicznych. Wzrasta świadomość ciągłości międzypokoleniowych przekazów i siły więzi utrwalających narodową tożsamość Polaków. Po raz kolejny przejawiała się wspólnotowa reakcja wobec spraw ostatecznych i potrzeba wspólnego ich przeżywania. Powaga i odwaga wobec śmierci są miarą naszej godności. Wyrażają siłę więzi pokoleń i szacunku wobec ludzi, którzy na ten szacunek zasłużyli.

Może wspólne rozumienie daru życia i daru śmierci skłonią wielu spośród nas do rewizji postawy wobec Oj-

¹ M.in. opublikowane w książkach: *Wartości a przemoc* (Lublin 2004) oraz *Głowy hydry* (Lublin 2004).